

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Ціна за аршинка 20 м. Четвертична передплата разом з оплатою пошт. в краю 240 м; за границю разом з оплатою пошт. 300 марок, поодинокі числа 50 м. В Америці 2 дол. річно. Адреса Редакції і Адміністрації: Перемишль, вул. Побережжя ч. 1.

Оголошення: 40 м, за один п'ятистовпковий рядок або його місце. — Дрібні оголошення по 10 м від слова. — Некрологи і матрим. оголошення по 20 м. від слова. Оголош.: більшим друком платиться подвійно.

Вічная Память! Памяти тих, що памятного падолиста 1918 року поклали свої буйні голови за волю поневоленого Народа. Памяти юнаків, що їхні імена

золотими буквами вириті на скрижалях історії України.

Памяти героїв, що для української молоді будуть на віки взором хоробрости і посвяти для рідного краю.

В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ.

Три роки минає від памятного дня, як по землі старого короля Данила повіяло свіжим подувом воли. Не можна без сонячного хвилювання й почування гордості згадати про цей великий день. З під згаряч і понелищ, серед революційної хуртовини, на руїнах вікової тюрми почали виростати, як давним давно бувало, залізні полки і з вогнем безмірної саможертви, з суворим обличчям стали на межах Галицької Землі.

Залізна лава йшла назустріч золотому сонцю Воли й клалася в могили опромінена ідеєю, з окривавленою груддю, що жевріла любов'ю до Рідної Землі.

Виросли немаче з під землі узбровні люде, сини своєї землі, три галицькі корпуси. І були в них очайдушні, горді Гуцули й терпеливі а вперті Бойки й мрійні Підгіряне й розважні Подоляки й вірні Сокальці та Яворяне й смутні Лемки.

До української Громади!

Народе мій!
Твоїм будучим душу я тривожу
Від сорому, який нащадків пізних
Палите мє-заснути не можу.

Іван Франко.

Дня 1. падолиста ц. р. минає сорок літ існування Українського Педагогічного Товариства. Сорок літ поважної праці на полі шкільництва — се великий вклад у будівлю нашого національного життя! І колиб не воєнна хуртовина, яка принесла економічну нужду нашому краю — а в слід за сям малу жертвенність на цілі „Рідної Школи“, так нині Українське Педагогічне Товариство могло би похвалитися не-абя-якими успіхами.

Та крім воєнної хуртовини великий удар завдав У. П. Т. байдужність української суспільности до його завдання. Бо хоч як усіх нас гнетуть теперішні злидні, всеж таки легко моглоб ми кинути поважну лепту „Рідній Школі“. Ми мусимо зрозуміти, що нашим найбільшим скарбом — се молоде, бо відродження нації довершується тільки через розумне патріотичне виховання молоді. А таке виховання найденаша молоде тільки в рідній школі. На перевеликий жаль українська суспільність не розуміє сього і тому вирост ігнорує всі матні поклички, що вивають до складання жертв на „Рідну Школу“.

В 40 літню річницю свого існування, У. П. Т. мусить звернутися до українського громадянства з великим питанням: „Чи бути Тобі, україн-

ська Громадо, новочасною нацією, яка в першій мірі найбільшу вагу кладе на виховання своєї молоді і не пожалієш жертвувати поважну квоту на „Рідну Школу“ — чи бажавш дальше остати байдужною за свою будучину?“. Бо судячи по сям, як наше громадянство в сих важких, історичних днях відноситься до „Рідної Школи“, сьогодиного пристановища і захисту, де наша молоде находить гарячі, щирі слова правдивої науки і розумного виховання — мусимо сказати, що наша суспільність зовсім не оцінює ваги ської найважнішої під сю пору інституції. На 4 мільони Українців найшлося заледви 6 громадян т. зв. І. класи, які жертвували на цілі „Рідної Школи“ по 10.000 Мп., а 71 громадян II. класи, які жертвували по 1000 Мп. Довги У. П. Т. безнастанно зростають і перейшли вже 4 мільони марок! А найбільшим докором для нашої суспільности — се страшний матеріальний стан ідейного учительства, яке працює в школах У. П. Т. побіраючи платні, які не можуть стояти в ніякім відношенню до платень їх товаришів по державних школах!

Сорок літ — се великий шмат часу. І хоч який важним шляхом доводилося йти У. П. Т. через сей час, та найбільше терня на сям шляху саме в останніх роках. Нехайже 41 рік позпичне кращу добу в життю У. П. Т.!

У. П. Т. постановило день 1. падолиста, яко 40 літній ювілей свого існування святочно обходити. В програму свята мають увійти: вистави, відчити, святочні збори і богослуження, котрі відбувати-муться по всіх городах і селах в днях від 1-7. падолиста с. р. В звязку з сими обходами заряджує У. П. Т. публічну збірку т. зв. тини-

день „Рідної Школи“ в днях від 1-7. падолиста включно, на т. зв. дар для „Рідної Школи“.

Отсею дорогою звертаємося до всіх Кружків У. П. Т., Комітетів „Рідної Школи“, Читалень „Просвіти“, Урядів Парохіяльних, Урядів Громадських і до всіх інституцій та ідейних одиниць нашого громадянства, щоби сейчас почали приготування до святочно обходів 40 літнього ювілею У. П. Т. Не повинно бути ані одного члена української суспільности, якийби ухилився від участі в сьому святі!

Віriamo, що українська суспільність з приводу 40 літнього ювілею У. П. Т. зложить мільонові жертви, чим дасть доказ, що їй залежить на сям, щоби У. П. Т. з великим розгоном повело виховуючу працю в „Рідній Школі“.

Виказ жертв друкувати меться громадами. Також на вічну память подамо до прилюдного відома сі громади, які відкажуться обійти святочно 40-літній ювілей У. П. Т.

Головна Управа

Українського Педагогічного Товариства.

Український університет.

Не на своїй землі, а на чужині святкували Українці велику врочистість. Дня 23. жовтня, о год. 10 відбулась в великій салі Природничого Інституту Карлового Університету в Празі, святочна інавгурація т. е. урочисте отворенне українського вільного університету в Празі. На цій врочистости явивсь Учитель. Збір україн. університету з проф. Олександром Колессою як ректором, проф. Стан. Дністрянським як деканом правничого факультету, проф. Степаном Рудницьким деканом Філософ. фак., проф. Вол. Старосольським продеканом правнич. факульт. і секретарем Сенату на чолі, Президент Масарик, представництво Уряду ЗУНР, представники наукових чеських інституцій, представники Уряду Чеської Республіки і міста Праги представ. чеських студ. товариств, укр. громада і укр. академічна молоде. Врочистість відкрив інавгураційною промовою ректор укр. університету проф. Колесса, опісля представники склали свої привітти. Врочистість закінчено чесько-словацьким і українським народним гимном, який відспівав хор української академічної молоді.

Наші найблизчі завдання.

Остання сесія Союзу Народів важна для Українців тим, що на ній порушено дві українські справи, а саме справу Закарпатської України і справу Сх. Галичини. Особливе ухвала в справі Сх. Галичини набрала широкого розголосу і пригадала цілому світові галицьку рану, яка безнастанно ятряться. Як бачимо, закордонна робота Уряду ЗУНР не пропала дурно. Світ не тільки поінформований про це, що діється в Сх. Галичині, але старанням Уряду ЗУНР справа Сх. Галичини вже прийшла на денний порядок в сучасному судилищі народів — Найвищій Раді.

Однак наше громадянство булоб у великій блуді, колиб далось заколисати ухвалою Союзу Народів і дримаючи очікувало присуду Найвищої Ради. Бо треба тямити, що в Найвищій Раді маємо ми лютого ворога, Францію, яка — це більше як певне — буде лукавити в справі Сх. Галичини.

Сконфієковано!

Сконфієковано!

Українецькі стрільці.

Наднях звернулося чеське мін. нар. оборони до всіх старшин і стрільців З. У. Н. Р., розміщених та інтернованих в таборах і частинах на території Ч. С. Р., з зазивом згл. передоженнем повороту до краю, заявляючи, що до 2. жовтвн с. р. мають всі нагоду і змогу туди повернути.

На той поклик, виданий імовірно за польськими стараннями, відповіли всі старшини і стрільці мовчанкою.

Сконфієковано.

Про сю поставу нашого вояцтва пише „Reichenberger Zeitung“ у своїм додатку до 226. ч. під заг. „Блискучий доказ найглибшого переконання та жовнірського почуття обовязку“ таке:

„Як подають нам з Німецького Яблонного (Deutsch Gabel) під дня 23-го вересня, інтернована там українська бригада примушена побирати такі низькі платні, що не вистарчають на найнужденійше існування. До українських вояків не можна примінути навіть популярної пословиці: „За мало, щоб жити, за багато щоб вмерти.“ Крім військової менажі (релютум якої виносить на цілий день 3 кор. 40 сот.) дістають старшини без огляду на степен 5 кор., чес. мужва 50 сот. денно; з того треба заплатити білле, однострій, черевики, мило та пранне, а жонатим ще й удержати жінку та діти. Колиж дня 22. вересня виплачувано сі „високі платні.“ то чеська стадійна команда зробила при тій нагоді контролю стану бригади. Відчитано указ міністерства народної оборони, на основі якого членам української бригади дається нагоду як найтаншим коштом та без всяких перепон вернути до краю. (Як відомо, проголосило недавно польське правительство „амнестію“ для всіх, що вертають туди добровільно). Одначе після перчитання указу та зазиву зголошуватися запанувала серед українських рядів гробова мовчанка; ніодна нога не рушилася, щоб піти за привабливим покликком.

Сконфієковано!

По львівським замаху.

Минулий тиждень приіс нові ревізії і арештовання Українців. А іменно в неділю д. 16. жовтвн львівська поліція перевела строгу ревізію у всіх українських товариствах і редакціях, а опісля арештувала кілька людей, між иншими визначного діяча, голову Укр. Гор. Комітету і директора „Дністра“ Дра Степана Федака, секретара Укр. Горож. Ком. суддю Вол. Целевича, провідника соц. дем. Дра Л. Ганкевича. Всіх арештованих відставлено до тюрми краввого суду. Далі поліція припинила діяльність Укр. Горож. Комітету і опечатала його бюра.

Сконфієковано.

Східна Галичина.

Польські газети доносять, що през. Петрушевич вислав телеграми до всіх держав коаліції, в яких протестує проти арештовань Українців у Львові, та проти способів, якими переводжено конскрипцію у Сх. Галичині.

Поляки сваряться о автономію в Сх. Галичині. Вшехполяки скликали оноді у Львові велике віче, на яким промовці згідно заявили, що вони противляться територіяльній авторомії Сх. Галичини. Значиться, вшехполяки стоять на тім становищі, на яким стояли їх предки перед 300 літами.

Більше „поступові“ є польські соціалісти, бо вони хотять дати Сх. Галичині „тереторіяльну“ автономію. Границя тої автономної Сх. Галичини йшлаб через Сокаль, Раву, Городок, на схід від Дрогобича, а опісля на захід аж по Турку. Значиться — такі повіти

ОСТАП ПАВЛУШЕВСЬКИЙ.

БАБЬСЬКА „СКРИПЦІЯ“.

Сконфієковано!

як Яворіщина, Мостищина, Самбірщина і т. д. уважають польські соціалісти польськими повітми.

Ми маємо враження, що польські соціалісти відгинають трешку Сх. Галичини на те, щоб мати з чого спустити, як прийде до торгу з Українцями. Але це самодурство. Українці в ніякі торги не запускаються, і не будуть запускатися, стоячи на становищі, що доля Сх. Галичини має бути вирішена на міжнародній арені по бажанню переважної більшості населення. Тому соціалістичний проєкт автономії Сх. Галичини треба уважати звичайним комедіанством, над котрим Українці переходять без дискусії до дневного порядку.

Д о п и с и.

Новий Санч. Як переведжено конскрипцію в домах Українців? По правді сказати, ми не згадувалиб, про теперішню перепись людности в Н. Санчи, бо вона нас зовсім не інтересує. Нам добре відомо і без фальшованої конскрипції, кількоє в Н. Санчи Українців. Та до того зневолює нас спосіб переведження переписи по українських родинах. — Передовсім майже всі комісарі не хотіли вписувати під рубрику рідна мова і народність назви: Український, — лиш конечно намагались писати „rusiński“ а деякі хотіли зробити уступку та писати „guski“. На свою оборону казали, що в Галичині нема Українців. Наколиж дехто з інтересованих вказував на інструкцію, в котрій в виразно сказане, що треба писати і назву „український“, тоді деякі панове казали, що прийшов другий „okólnik“ з міністерства, котрим заборонено вписувати слово: український. Інші знова комісарі грозили, що як довідаються по урядах що хтось в Українцем, то стратить службу. Однак помимо грозьби і переконування зі сторони п. комісарів, наші люде гарно держались і не уступили від свого, так що деякі комісарі мусіли вписати слово: „український“, а деякі таки уперлись і пішли з нічим. Що опісля вони в тою рубрикою зробили, то можна догадатись. Виповняли її, як хотіли і певно, що самі підписували блякети. Та ми собі з того нічого не робимо. Папір терпеливий, всьо видержить, — але живого народа і живої мони ніхто нам не в силі знищити. Кажуть, що тому так комісарі противились назві „український“, щоби тим способом показати перед світом, що в Галичині нема ніяких Українців, та щоб опісля не можна було Сх. Галичини прилучити до України. Рівнож тим спосібом хотіли підорвати заграничне повагу ЗУНР і през. п. Петрушевича, що, мовляв, він є президентом фікційної держави і нації. Та-і сего ми не боїмось. Правда вийде на верх, як не тепер то в четвер. Ми є Українці, без огляду на се, чи нас хто такими признає, чи ні. — *Українець.*

Старі Кути, пов. Косів. Конскрипцію перепроваджено на Гуцульщині силою. Хто не хотів добровільно записатися, того або силою примушувано, або самі конскрипційні комісарі позаписували, як хотіли. — Деякі села Гуцульщини мусіли платити за виповнення аркуша по 50 до 100 мк. В Старих Кутах переводив конскрипцію якийсь писарчук з „Надлесніцтва“ Лукасевич. Цей панок не виповнював в присутности сторін найважніших рубрик (мова, народність, приналежність), пояснюючи селянам, що не має часу, а ті рубрики повиповнює дома. Що він напише в тих рубриках, не тяжко догадатись. Але селяне з того нічого собі не роблять, бо аркуші не підписували. Підчас конскрипції спроваджено до Старих Кут кількадесят кавалеристів, з поручником на чолі. Доріжжя на Гуцульщині страшна. За корець кукурудзи плачено минулого тижня 18—20.000 мк, за бараболі 3500 мк. Тепер ціни мало-що спали. Апровізаційний уряд нічого не дав. Соли не має, хоч саліна в Косові. Нафти також не має, а про цукор села і не чують. За те у жиди всього можна дістати, розуміється по паскарських цінах. Та звичайно мусить селянин його шукати не в тім склепі, де цукор продається, але в якім іншим, навіть у склепі з залізними товарами і заплатити 1.500 маречек за кільо. Жид добрий чоловік, собі „від уст відійме“ а зробить „добре“ селянинові. Минулого тижня привезено до Старих Кут кілька бочок нафти. Але нафта тепер воєнна і сильно парув: щось дві бочки нафти випарували разом з бочками. Хтось може думає, що нафту вивезли може поза межі села, але його думка

милна. Апровізаційна комісія — це самі „чесні“ люде, як Філарет Романюк і Олекса Ковалюк і добродії

Колісьто староство змилювалося і дало для села троха цукру та тому, що село велике і не було як той цукор розділити. Отже комісія той цукор, здається, аложила в вогкій хаті і він „розпустився“. Але селяне не хотять в те вірити і думають, що цукор розділила „чесна“ комісія між себе, а селяне прямо говорять, що цукор вкрадено.

Отже, щоби не підозрівали „чесну“ комісію о спроневерення, то стаючи у власній обороні, повинна публично оголосити (найкраще коло церкви), де подівся той цукор, а рівночасно податися до димісії. Впов. Пан Начальник повинен скликати гром. Раду і вибрати нову комісію.

Луцул.

ЩО ЧУВАТИ В СВІТІ?

У Вильні тяжко живеться Литовцям і Білорусинам під режіном Желіговського. Як доносять „Беларускія Ведамості“, директор департаменту внутрішніх справ, Сінкевич наложив 100 тисяч марок кари на редактора литовської газети „Вільніус“. Дальше власти Желіговського замкнули Литовський Банк у Вильні, а також не затверджено статуту литовської кооперативи „Ляйме“; статут цей післан до затвердження у литовській мові. Також литовське шкільництво переходить страстну дорогу. Дня 1. жовтня окружено поліцією будинки литовської гімназії і учительської семінарії і насильно вигнано учеників, причім побито їх до крові. Те саме зроблено з спритським захистом литовським при вул. Субач 16. Литовські школи не можуть знайти приміщення і понад тисячу литовських дітей з того приводу не ходять тепер до школи. — Подібно поведуться власти Желіговського і з білоруськими школами. А іменно власти зажадали, щоб в білоруській гімназії перемінено викладову білоруську мову на польську. Проти того безправства запротестували батьки учеників, професори і Тов. „Беларуская Школа“, уважаючи це нечуваною кривдою і насильством.

Португалія є республікою. Перед 10 літами прогнала вона короля, котрий від того часу живе на чужині. Але Португальці поділились на два табори — республіканців і монархістів. Республіканці були сильніші і мали владу в краю. Монархісти ніколи не втратили надії, що їм удасться повалити республіку і завести знов монархію. І справді осягнули своє. Оноді уладив посадики столиці Лісабона бенкет в честь міністрів. По бенкеті, коли міністри виходили зі салі, монархісти кинули бомбу і вбили президента міністрів, кількох міністрів і генералів, інших ранили. При допомозі прихильного собі війська утворили монархісти новий уряд, котрий хоче покликати на престол давнього короля. Чи удасться монархістам удержатись при владі, покаже будуччина.

На Мадярщині не-аби-яка новина. Бувший австрійський цесар а мадярський король Карло приїхав сюди зі Швайцарії разом зі своєю жінкою Зитою, щоби обняти владу. Як звісно, він був вже раз на Мадярщині на весні, але мусів виїхати. Тепер приїхав знов потайки і то літаком. Ця подія наробила великого шуму в цілій Європі, бо коаліція противиться, щоб Габсбурги знов панували на Мадярщині. Особливо Італія, а також Чехія, Румунія і Югославія не годяться на поворот Карла на мадярський престол, бо бояться, щоб Мадяри не піднесли знов голови і не відібрали їм країв, які забрали Мадярам. Як розвинується тепер подія на Мадярщині, годі напевно сказати. Може прийти до війни з сусідними державами, але може і Кароль удержатись, бо між сусідами, особливо між Італією а Югославією є ворожнеча і спільний їх виступ так якби неможливий. От і з того мігби скористати Кароль і удержатись на престолі.

Якже прийняли Мадяри свого короля? Між Мадярами є більшість, яка бажає повороту монархії, бо, по думці Мадярів, тільки монархія може привернути давню могутність мадярській державі.

Ірландці вели через два тижні угоди переговори з Англією. Тепер ці переговори перевано, бо починає радити англійський парламент і Льюїс Джордж мусить брати участь в парламентарних нарадах і тому не може продовжувати переговорів з Ірландією. Дотеперішний вислід нарад велить сподіватись, що між Ірландією а Англією прийде до згоди. Ірландці готові згодитись на таку окремішність, яку має Канада, але жадають, щоб Англія нічо не згадувала про свою зверхність (суверенність) над ірландською республікою, бо це дразнить їх гордість національну. Також жадають Ірландці, щоб Ірландії не ділили, а ірландській провінції Ульстер, в якій Англійці творять більшість населення, обіцяють автономію. В тій справі ведуть тепер Ірландці переговори з Ульстерцями, котрі дотепер ставляться непримиримо і жадають, щоб вони були залежні впрост від Англії.

Греція перед революцією, яка вибухне леда-лень. Погром грецької армії викликав революційних рух. В Агенах і Ліссі заведено стан облоги. Тай мають Греки чого буритися, бо через нездарність грецьких генералів часть грецького генерального штабу і половина грецької артилерії попась в турецьку неволю. А треба знати, що турецька армія, яка побила Греків, підпомаганих Англією, не більша від укр-галицької армії за часів польсько-української війни. Ріжниця тільки в тім, що турецька армія дістала від одной держави допомогу в амуніції.

Іспанці чекають на дощ, котрий має їх охоронити від мароканських побоїв. А іменно повстанці в Марокку пражать іспанських наїздників на кождім кроці. Тому і надії нема вже в Іспанців на побіду. Вони тільки просять Бога, щоб скоро настали осінні слоти, бо тільки слоти можуть припинити наступ мароканських повстанців. Знають і повстанці, що слоти за плечима і бють Іспанців всіми силами. Мовляв, хочуть використати погоду.

В С Я Ч И Н А.

Заповіджений відчит проф. Огівнка відбудеться в неділю дня 30. жовтня.

У вісторон дня 1. падолиста ц. р. а год. 8 рано, стараннем „Союза Українок“ відбудеться в Катедральній Церкві в Перемишлі **поминальне богослуження з панахидою за поляглих в боротьбі за волю України.** На це богослуження Виділ „Союза Українок“ запрошує ціле українське Громадянство.

В третю річницю листопадових подій відбудуться поминальні богослуження по всіх наших містах селлах. В часі тих богослужень треба уладити збірку для „Рідної Школи“, по думці відозви Головного Виділу У. П. Т., яку містимо на 1. сторони пинішого числа. Крім цього кождий наш читач повинен долученим чеком чи переказом вислати відповідну квоту на удержання шкіл У. П. Т. яке тепер знаходиться в дуже прикрих матеріальних відносінах.

Пам'ятайте, що від 1—7 падолиста тиждень „Рідної Школи“.

Управа „Дешевої Нухні“ предложила нашій Редакції докази, що до неї не відноситься нотатка в ч. 41 „Укр. Гол.“ дотично кореспонденції в чужій мові.

Дня 20. жовтня ц. р. відбувся в Перемишлі зїзд священиків, що скінчили 40. рік священства, а саме оо. М. Боднара, Д. Гординського, Є. Давидовича, С. Добрянського, М. Жарського і І. Маліка. Того дня відправив Преосв. Єпископ соборну Службу Божу при участі оо. ювілятів. Зазначити треба, що це перший цього рода зїзд в епархії, на котрім зложено значніші датки для вдів і сиріт і інші цілі. Ювіляти, попрацавши в найкращім настрою, розїхались домів, щоби й далі успішно працювати на нардно-церковній ниві. Наша Редакція складає Всч. Ювілятам ширі бажання.

Наша Редакція одержує багато дописів з цілого краю. Ці дописи будуть видруковані по черзі, як прийшли, тому просимо о терпеливість. Просимо наших читачів, щоб писали виразно і тільки на одной стороні аркуша, щоб по переведенню поправок можна їх віддавати впрост до друку.

У Відні появилось 1. число тижневника „Соборна Україна“, який є органом „Вільного козацтва“. Девізою цього часопису є: „Українці всіх земель єднайтесь!“ Перше число представляєсь дуже сим-

